

IRAN: „ANUL SÂNGELUI” dr. Vasile Simileanu¹

Iranul, un stat cu o istorie fantastică, a reprezentat o provocare din Antichitate și mai reprezintă și astăzi.

Un popor greu încercat de evenimentele istorice, care și-a păstrat identitatea cu toate migrațiile frontiere, impuse de vicisitudinile istorice. Când vorbim de Iran, nu trebuie să excludem din ecuație poporul minunat care a dovedit performanță, dar care în prezent este învințit și ținut într-o stare de incertitudine indusă de măsurile antisociale ale actualui regim opresiv.

Unul din protestatari a strigat în fața forțelor de represiune - care nu vor să înțeleagă dimensiunea reală a disperării - că suntem în „anul sîngelui”. Am căutat să înțelegem, ca unul din cei care au trecut printr-o astfel de situație în decembrie 1989, ce a determinat o astfel de revoltă socială. Și, putem afirma, ca om și analist care a cunoscut Iranul ca turist dar și ca analist care a avut cursuri și prelegeri la universitățile de top iraniene, ce a stat la baza revoltei sociale de proporții, practic în toate orașele reprezentative din Iran.

În perioada când am fost în Iran, am constatat că nu există o opoziție reală în interiorul Iranului, iar eventualii lideri sunt eliminați!

Am constatat că majoritatea tinerilor care studiază în străinătate revin în Iran pentru a contribui la dezvoltarea acestui stat, dar, în același timp, acești tineri sunt marginalizați, șomajul în rândul acestora fiind foarte mare. Mulți dintre ei s-au dus către „Gardienii Revoluției”, pentru a avea un viitor și a supraviețui. Unii au luat drumul bejaniei, lăsându-și familiile ca ostateci ai unui regim coercitiv și represiv.

Tinerii din mediul universitar sunt foarte bine pregătiți, fiind la zi cu noutățile științifice, la care au acces folosind Internetul - atunci când funcționează. Am avut ocazia să vin în contact cu un colectiv profesoral de top, mulți dintre aceștia fiind creați pe timpul Șahului. Aceștia au

¹ doctor al Universității din București, cu teza: Geopolitica satului islamic, director fondator și senior editor al Revistei Geopolitica

impulsionat zeci de mii de studenți, masteranzi și doctoranzi în cunoașterea realităților din afara sistemului ermetic impus de clerici.

Uitându-mă pe scurtele filmări făcute de protestatari, am constata că marea majoritate sunt tineri sub 20 de ani, care doresc reformarea statului iranian și revenirea la putere a fiului șahului, ca singura variantă de reformare a statului confiscat în anul 1979.

Bineînțeles, este un drum dificil, datorită „realităților„ iraniene de după 25 decembrie 2025.

Vom căuta, ca în rândurile care urmează să vă prezentăm unele date statistice care au determinat reacția de masă a acestui popor minunat: poporul iranian!

Dar pentru început, vom face o incursiune sub forma unei sinteze în aspectele istorice, geografice și geopolitice ale actualului stat iranian, pe parcursul diferitelor etape de dezvoltare și evoluție.

A. ASPECTE GEOISTORICE

1. Antichitatea iraniană

a. Imperiul Medo-Persan și Ahemenizii (sec. VII–IV î.Hr.)

➤ Evoluții istorice și geopolitice

- Formarea unui prim sistem imperial multiethnic, cu capitala la Pasargada și Susa².
- Construcția unei strategii de proiecție a puterii care lega Valea Indusului, Mesopotamia, Anatolia și Egiptul.³
- Drumul Regal (Royal Road) ca primă infrastructură geopolitică intercontinentală.

b. Perioada elenistică și sinteza culturilor (Seleucizii)⁴

- Iranul este integrat într-o vastă zonă de influență greco-macedoneană.
- Fenomen de „geopolitică culturală”: fuziunea iraniano-elenistică.

c. Parțienii și controlul rutelor trans-eurasiatice (sec. III î.Hr.–III d.Hr.)

- Războaiele cu Roma modelează frontierizarea Mesopotamiei.⁵
- Controlul nodurilor comerciale din Drumul Mătăsii.⁶

d. Sasanizii (224–651) și geopolitica dualității Roma–Iran

- Stat centralizat, militarizat, cu ideologie religioasă zoroastriană.⁷

² Pierre Briant, *From Cyrus to Alexander: A History of the Persian Empire*, Eisenbrauns, 2002, pp. 45–112.

³ Amélie Kuhrt, *The Persian Empire: A Corpus of Sources*, Routledge, 2007, pp. 133–204.

⁴ Paul Kosmin, *The Land of the Elephant Kings*, Harvard University Press, 2014, pp. 78–131.

⁵ Warwick Ball, *Rome in the East*, Routledge, 2000, pp. 89–144.

⁶ Michael Sommer, *Roms äußere Feinde: Die Kriege gegen die Parther*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2009, pp. 55–102

- Competiția strategică cu Bizanțul definește Eurasia timp de patru secole.⁸

2. Islamizarea Iranului și Evul Mediu (651–1501)

a. Califatul și islamizarea Iranului

- Iranul devine spațiu de sinteză între civilizația persană și islamul sunnit.⁹
- Nașterea unei administrații birocratice islamo-persane.¹⁰

b. Epoca selgiucidă, mongolă și timuridă

- Selgiucizii iranizează Asia Centrală și facilitează renașterea urbană.
- Invazia mongolă destabilizează demografia, dar întărește rețele comerciale eurasiatice.¹¹
- Timurizii reiranizează cultura și capitalul cultural persan.¹²

3. Iranul safavid (1501–1736): formarea statului modern

a. Shiismul ca fundament geopolitic

⁷ Touraj Daryaee, Sasanian Persia, I.B. Tauris, 2009, pp. 17–85.

⁸ James Howard-Johnston, East Rome, Sasanian Persia and the End of Antiquity, Ashgate, 2006, pp. 112–154.

⁹ Richard Bulliet, The Patricians of Nishapur, Harvard University Press, 1972, pp. 29–77.

¹⁰ Marshall Hodgson, The Venture of Islam, University of Chicago Press, 1974, vol. 2, pp. 63–101.

¹¹ David Morgan, The Mongols, Blackwell, 2007, pp. 108–139.

¹² Beatrice Manz, Power, Politics and Religion in Timurid Iran, Cambridge University Press, 2007, pp. 54–120.

- Safavizii fac din šiism religie de stat → identitate politică distinctă față de otomani și moguli.¹³
- Structurarea unui arc geopolitic „šiit” între Azerbaidjan, Iran, Irak.¹⁴

b. Poziția geografică strategică

- Spațiu pivot între Anatolia, Caucaz, Mesopotamia și Asia Centrală.
- Competiție structurală cu Imperiul Otoman pentru controlul Irakului.¹⁵

4. Iranul modern: Qajar, Pahlavi și Războiul Rece (1796–1979)

a. Dinastia Qajar și presiunile geopolitice externe

- Rusia controlează Caucazul; Marea Britanie domină Golful Persic.¹⁶
- Iranul devine zonă tampon în competiția anglo-rusă („Marele Joc”).¹⁷

b. Dinastia Pahlavi (1925–1979)

- Modernizare accelerată: industrializare, secularizare, centralizare.¹⁸
- Reorientare strategică spre SUA după 1953 (operațiunea CIA–MI6 împotriva lui Mossadegh).¹⁹

5. Republica Islamică Iran (1979–prezent)

a. Noua arhitectură geopolitică post-revoluție

- Ideologie de stat: velayat-e faqih (conducerea jurisconsultului).²⁰
- Confruntare cu SUA și competiția regională pentru hegemonie în Orientul Mijlociu.²¹

b. Războiul Iran–Irak (1980–1988)

- Reconfigurare strategică a frontierelor.²²
- Militarizarea pe termen lung a economiei și societății iraniene.

¹³ Andrew J. Newman, *Safavid Iran*, I.B. Tauris, 2006, pp. 18–64.

¹⁴ Roger Savory, *Iran under the Safavids*, Cambridge University Press, 1980, pp. 41–98.

¹⁵ Colin Imber, *The Ottoman Empire*, Palgrave, 2002, pp. 236–279.

¹⁶ Abbas Amanat, *Iran: A Modern History*, Yale University Press, 2017, pp. 182–254.

¹⁷ Peter Hopkirk, *The Great Game*, John Murray, 1990, pp. 141–196.

¹⁸ Ervand Abrahamian, *A History of Modern Iran*, Cambridge University Press, 2008, pp. 114–166.

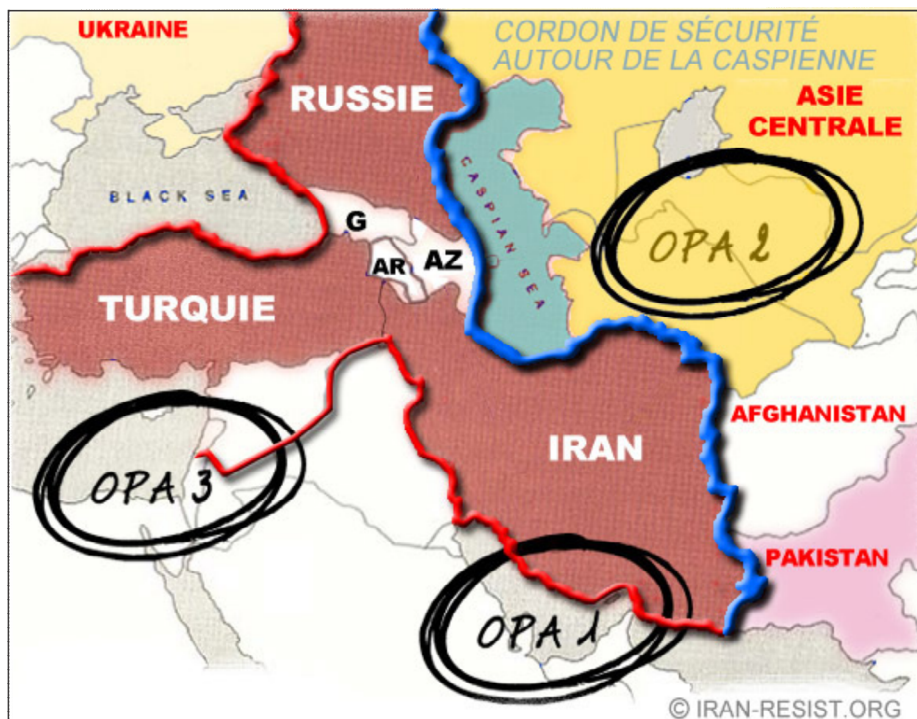
¹⁹ Mark J. Gasiorowski, *U.S. Foreign Policy and the Shah*, Cornell University Press, 1991, pp. 77–109.

²⁰ Chibli Mallat, *The Renewal of Islamic Law*, Cambridge University Press, 1993, pp. 201–233.

²¹ Ray Takeyh, *Guardians of the Revolution*, Oxford University Press, 2009, pp. 62–101.

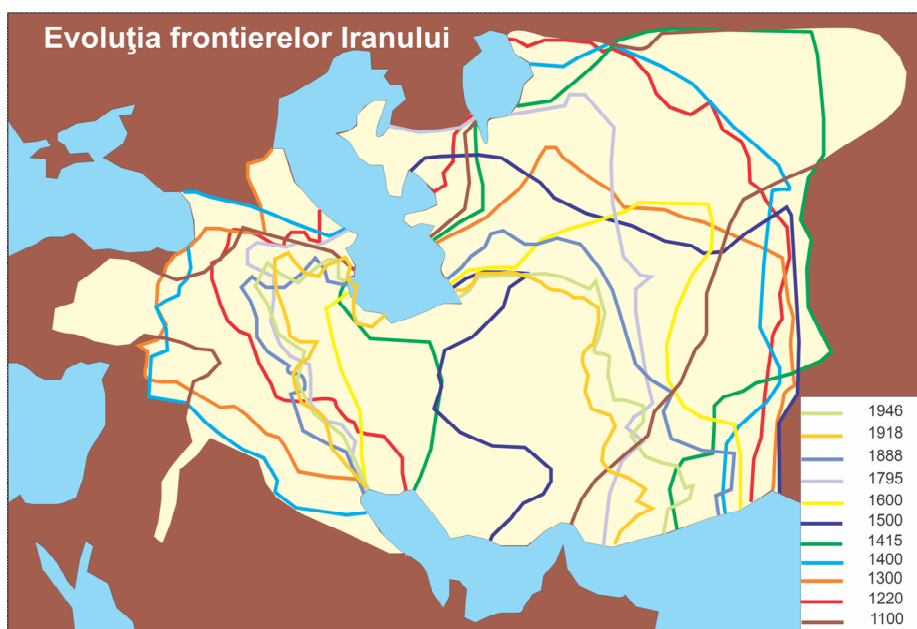
²² Pierre Razoux, *The Iran–Iraq War*, Harvard University Press, 2015, pp. 55–121.

c. Iranul în geopolitica contemporană: Golful Persic, Siria, Irak, Yemen

- Construirea „Axei de Rezistență (Iran–Hezbollah–Siria–Irak)”²³
- Proiecția puterii navale în Golful Persic și Strâmtoarea Hormuz.²⁴
- Programul nuclear ca instrument strategic.

6. Geografia strategică a Iranului

a. Poziția de stat pivot

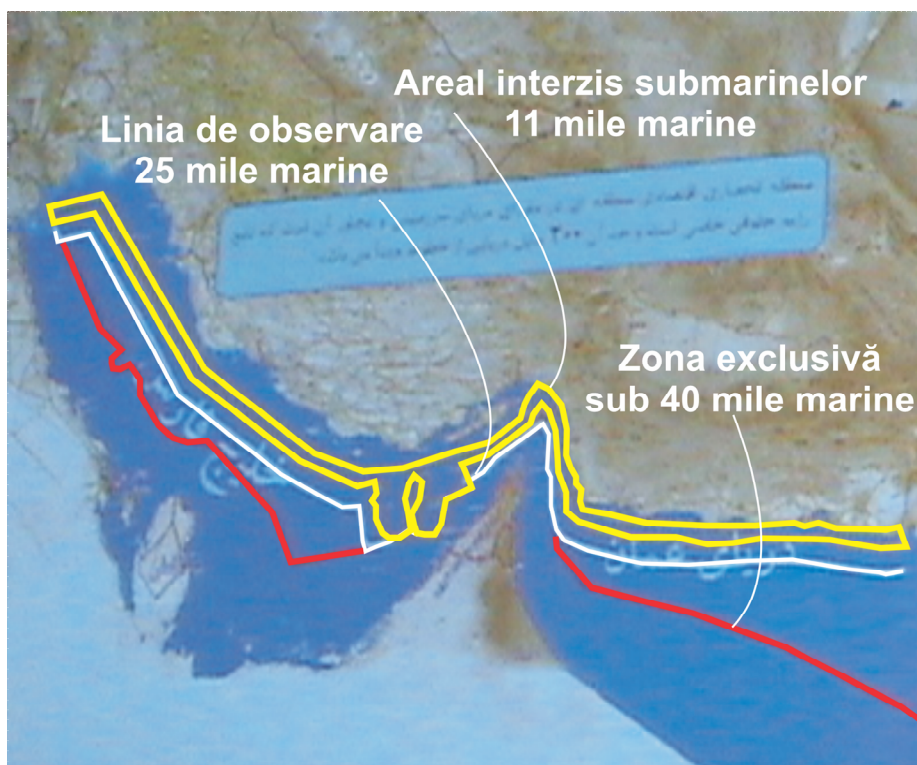
- Iranul controlează podul terestru dintre Orientul Apropiat, Asia Centrală și Asia de Sud.²⁵

²³ Daniel Byman, Iran's Security Policy, RAND Corporation, 2001, pp. 23–78.

²⁴ International Institute for Strategic Studies (IISS), Iran's Networks of Influence in the Middle East, 2019, pp. 11–90.

²⁵ Frederick Starr (ed.), The New Silk Roads, Johns Hopkins University Press, 2018, pp. 214–267.

- Deschidere la Golful Persic și Marea Oman → punct cheie pentru fluxurile energetice mondiale.²⁶

b. Relieful și demografia geostrategică²⁷

- Munții Zagros și Elburz oferă defensivă naturală.
- Paltourile interne permit dezvoltare agrară și urbană.

7. Concluzii

- Iranul este una dintre cele mai vechi entități statale continue.
- Geografia i-a conferit rolul de pod strategic între spațiile continentale ale Eurasiei.
- Identitatea imperială, religioasă și geopolitică a generat o tradiție de autonomie și reziliență.
- În epoca modernă, Iranul devine unul dintre actorii centrali ai competiției globale pentru resurse energetice, rute comerciale și influență regională.

B. STRUCTURA POPULAȚIEI

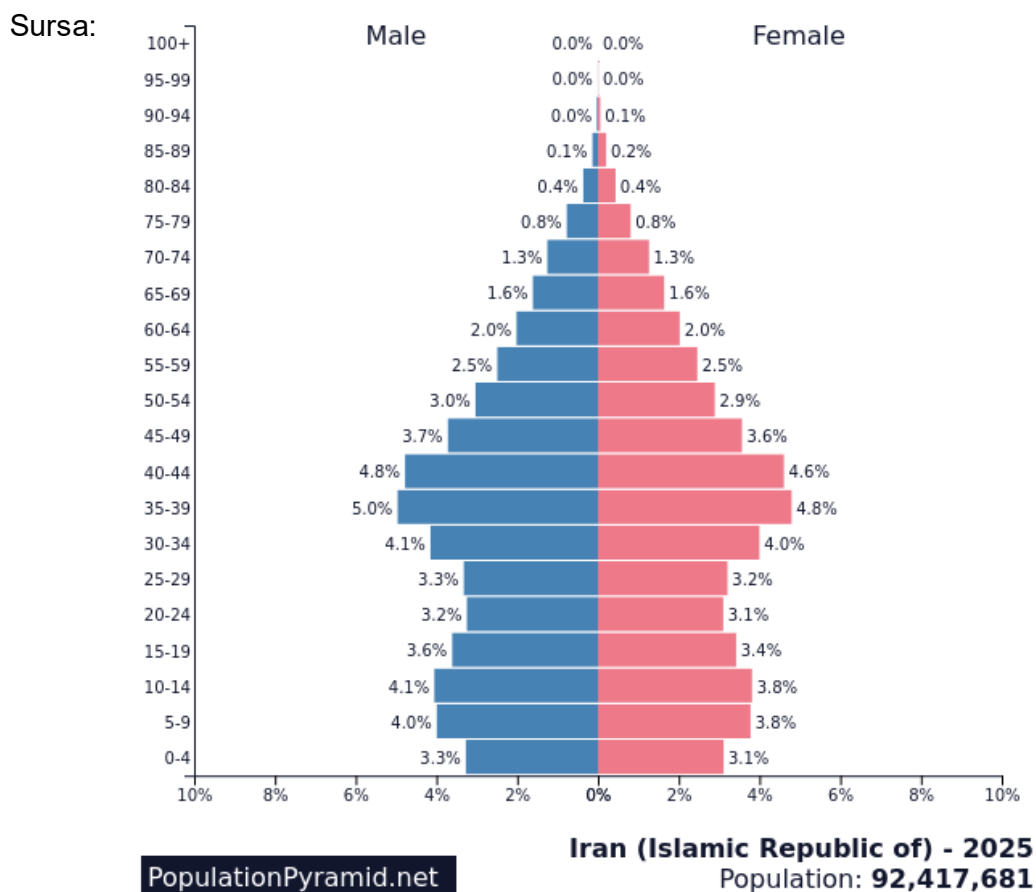
1. Structura populației Iranului pe categorii de vârstă

Iranul se află într-o etapă demografică critică, caracterizată prin:

- scăderea rapidă a fertilității (de la >6 copii/femeie în anii '80, la ~1,7–1,8 în prezent)
- îmbătrânire accelerată a populației
- presiune asupra pieței muncii și sistemelor sociale
- discrepanțe regionale mari (Teheran vs. periferiile sunnite sau rurale)
- Populația totală a Iranului (2024): aproximativ 89 milioane.

²⁶ Saul Bernard Cohen, *Geopolitics: The Geography of International Relations*, Rowman & Littlefield, 2015, pp. 289–312.

²⁷ Ewan Anderson, *Middle East: Geography and Geopolitics*, Routledge, 2000, pp. 176–195.

<https://www.populationpyramid.net/iran-islamic-republic-of/2025/>

a. Repartiția pe categorii de vârstă

Iranul rămâne încă o societate relativ tânără, dar trendul arată o tranziție rapidă spre îmbătrânire (similar Coreei de Sud, Chinei, Turciei).

- 0–14 ani: ~23–24%
- 15–24 ani: ~12–13%
- 25–54 ani: ~46–48%
- 55–64 ani: ~7–8%
- 65+ ani: ~6–7%

b. Analiza pe cohorte de vârstă

- Copiii și adolescenții (0–14 ani): ~23–24%
 - procentul nașterilor a scăzut puternic în ultimele trei decenii, pe baza problemelor sociale și a scăderii nivelului de trai.
 - rata fertilității a scăzut sub nivelul de înlocuire.
 - în următorii 20 de ani, Iranul va avea mai puțini tineri activi, ceea ce va genera:
 - presiuni pe piața forței de muncă,
 - scăderea potențialului industrial,
 - accelerarea dependenței de migrație sau automatizare.
- Tinerii și adulții tineri (15–24 ani) — ~12–13%
 - această categorie este în scădere.
 - reprezintă nucleul protestelor sociale din 2019, 2022 și 2025-2026.
 - Riscuri și dinamici
 - Șomaj ridicat în rândul tinerilor (~25%).
 - Nivel foarte ridicat de educație (Iranul are unul dintre cele mai mari procente de femei în universități din Orientul Mijlociu).

- Frustrarea tinerilor educați → tensiune socio-politică persistentă.
- Emigrarea creierelor (brain drain) în creștere.
- **Adulții (25–54 ani): ~46–48%**
 - este cel mai numeros grup
 - este un segment format din:
 - generația născută în timpul războiului Iran–Irak,
 - generația post-revoluționară,
 - generația urbanizată și educată.
 - Rol socio-economic
 - Constituie forța de muncă reprezentativă, în condițiile în care piața muncii este rigidă, salariile reale sunt în scădere iar sancțiunile internaționale limitează producția industrială.
 - Tensiunile structurale sunt determinate de:
 - amânarea căsătoriei și scăderea fertilității sunt predominante în acest grup.
 - creșterea costurilor vieții determină migrația internă spre Teheran și orașele mari cât și migrația externă (UE, Turcia, Canada).
- **Segmentul matur compus din populația de 55-64 ani: 7-8%**
 - generația care a trăit Revoluția din 1979 în adolescență sau tinerețe.
 - această categorie demografică se află la începutul procesului de îmbătrânire, având ca vulnerabilități o pensionare insuficient acoperită și un sistem de pensii nesustenabil și fără reforme.
- **Vârstnicii de 65+ ani: 6-7%**
 - proporția vârstnicilor era sub 3% în anii '80 dar s-a dublat în ultimii 40 de ani
 - în următorii 25–30 de ani, Iranul va ajunge la procente de 12–15% populație vârstnică (scenariu moderat) sau 20% (scenariu accelerat, similar Japoniei sau Coreei de Sud).
 - Implicațiile acestei evoluții vor avea efecte asupra:
 - costurilor medicale, sociale și pensiilor
 - necesității implementării de reforme structurale (modelul Iranului istoric nu include infrastructuri pentru o societate bătrână)
 - presiunii pe generațiile tinere, mai puține numeric.

c. Dinamica tranziției demografice

- **Declinul fertilității**
 - de la 6,5 copii/femeie în 1985 la 1,7–1,8 în prezent.
 - printre cele mai rapide scăderi din lume.
 - Cauze principale:
 - urbanizarea masivă,
 - educația ridicată a femeilor,
 - criza economică,
 - lipsa locuințelor,
 - schimbarea valorilor culturale.
- **Urbanizarea:**
 - Urbanizare >75%.
 - Teheran: megapolis dominant (15+ milioane zona metropolitană).
 - migrația internă a tinerilor spre zone urbane → golirea regiunilor periferice (Baluchestan, Kurdistan, Khuzestan).
- **Emigrarea:**
 - Iranul este una dintre cele mai mari surse de migrație a elitelor din regiune.
 - grupurile cele mai afectate: 20–40 ani.

d. Proiecții demografice și riscuri geostrategice

- **Îmbătrânirea accelerată**
 - Iranul va deveni în 20–25 de ani o societate comparabilă cu:

- China,
- Coreea de Sud,
- Turcia urbană.
- Criza forței de muncă este determinată de:
 - reducerea populației în vârstă activă va afecta economia industrială.
 - posibilă dependență de muncitori imigranți (Afganistan, Asia Centrală).
- Instabilitatea socio-politică este determinată de lipsa de perspectivă a tinerilor educați, mulți emigrând sau înrolându-se în Gardienii Revoluției sau în structurile represive iraniene, ceea ce determină volatilitatea politică.
- Sustenabilitatea scăzută a sistemelor publice a determinat stagnarea pensiilor, a investițiilor sociale și a celor în domeniul sănătății.
- Efecte geopolitice:
 - Iranul va avea o capacitate redusă de a susține conflicte externe pe termen lung, dacă presiunile interne cresc
 - populația îmbătrânită reduce reziliența în conflicte prelungite

e. Concluzii

- Structura populației Iranului se mută rapid spre un model de îmbătrânire, cu scăderea proporției tinerilor și creșterea populației de peste 55 de ani.
- Fertilitatea redusă este principala cauză și nu poate fi ușor inversată.
- Presiunile economice și sociale vor crește în următoarele decenii, afectând stabilitatea internă.
- Din punct de vedere geopolitic, forța internă a Iranului se va reduce odată cu îmbătrânirea populației și scăderea resurselor demografice.
- Iranul va trebui să își recalibreze modelul economic și să gestioneze tranziția către o societate cu mai mulți vârstnici și mai puțini tineri activi.

f. Politicile statului iranian față de minorități

- Integrare vs. securitizare se realizează prin combinarea următoarelor dimensiuni: integrare selectivă (azerii, luri), control securitar ridicat (kurzi, beluci, arabi) și toleranță culturală controlată (armeni, asirieni).
- Ideologia statului
- Republica Islamică promovează identitatea islamică generală (șiiță), minimizând identitățile etnice
- Iranul este un stat multicultural cu tensiuni periferice cronice, dar fără riscul iminent al fragmentării.
- Minoritățile sunt integrate în grade diferite, criteriul fundamental fiind dat de *afinitatea religioasă* (șiiță) și *diferența religioasă + poziția geografică strategică*.
- Geopolitic, Iranul utilizează minoritățile loiale (azerii) ca elemente de stabilitate și gestionează prin control regiunile „periferice sensibile” (kurzi, baluți, arabi ahwazi).

2. Structura etno-lingvistică

Iranul este unul dintre cele mai diverse state din Asia de Vest, cu o structură multietnică complexă, formată, potrivit estimărilor academice, din aproximativ:

Persani (majoritari) dispuși în zona centrală a Iranului	51–61%
Azeri/turci azerbaidjani dispuși în partea de nord a Iranului	16–25%
Kurzi, dispuși în partea de vest a Iranului	8–12%
Luri	6–7%
Arabi (în special arabi ahwazi, regiunea Khuzestan)	2–4%
Belucidispuși în regiune Belucistan	2–4%
Turkmeni	1–2%

Alte grupuri sunt reprezentate de armenii, asirienii, talyshi, georgieni, circasieni, zoroastrienii etc.

Această distribuție etnică este strâns corelată cu geografia strategică a Iranului (frontiere montane, coridoare energetice, regiunile Kurde, Golful Persic, frontiera cu Pakistanul și Afganistanul).

- Azerii reprezintă cea mai mare minoritate etnică, cu o populație estimată între 15 și 20 milioane de locuitori, fiind dispusă în regiunea Azerbaijanul de Sud, în provinciile Ardabil, Tabriz (Azerbaijan de Est), Azerbaijan de Vest, Zanzan, vorbesc o limbă turcică (azeră), fiind de religie în majoritate șiiită, ceea ce a determinat integrarea lor în structura ideologică a Republicii Islamice.

Din punct de vedere politic și geopolitic, comunitatea azeră are o mare reprezentativitate puternică în elitele politice, militare și economice. Lideri importanți ai Iranului au provenit din rândul azerilor, unul dintre aceștia fiind ayyatollahul Khomeini - cel care a instaurat Republica Islamică Iran.

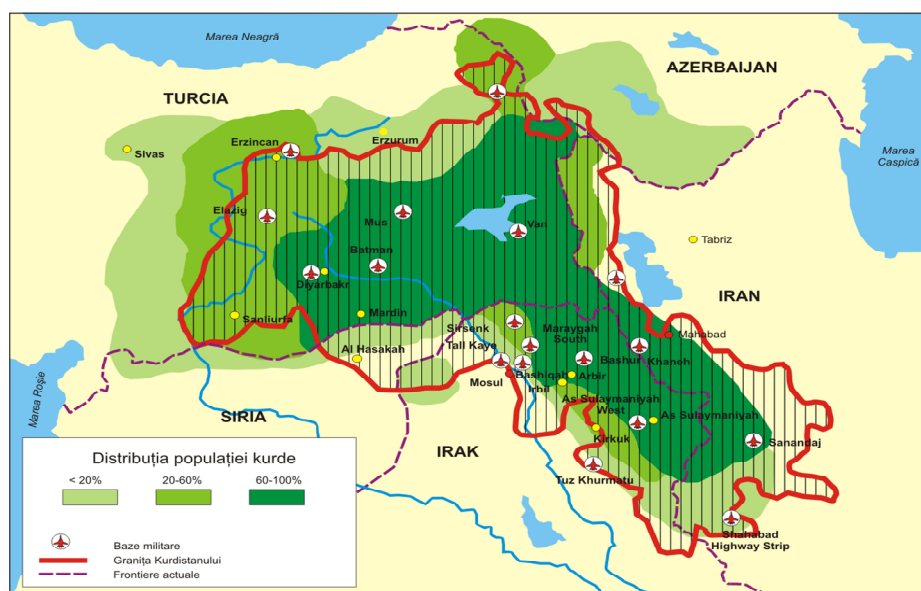
Azerii sunt considerați „minoritatea-pivot” care asigură echilibrul între Iranul central și frontierele nord-vestice.

Sensibilitățile geopolitice sunt date de relațiile Iran – Azerbaidjan – Turcia, dinamica acestora fiind determinată de coridorului Zangezur, tensiunile cu Armenia - chiar dacă sunt în mare parte rezolvate -, dar și de situația și drepturilor populațiilor turcofone din Iran.

- Kurzii sunt reprezentați de o populație majoritar șiiită dar și comunități de șiiți Feyle și yarsani, de 8-10 milioane de locuitori, dispuși în regiunile Kurdistan, Kermanshah, Ilam, zone din Azerbaijanul de Vest.

Din punct de vedere geopolitic, kurzii au dorit să obțină autonomia și formarea Republicii de la Mahabad - 1946. Rețelele politice și militare kurde au conexiuni în Kurdistanul irakian cu mișcările KPD, PUK, PKK și PJAK (din Iran). Regiunea kurdă reprezintă o țintă a represiunii iraniene.

În același timp, zona kurdă reprezintă un tampon între Iran, Irak și Turcia.

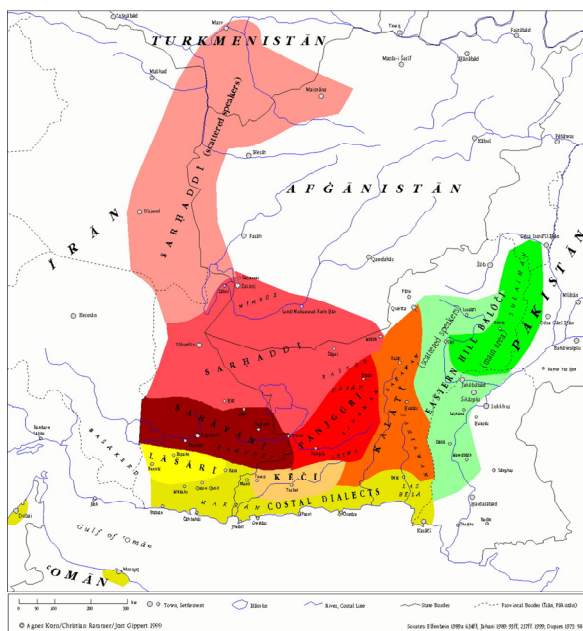

- Arabii ahwazi sunt dispuși în cea mai bogată regiune în resurse petroliere - Khuzestan, vorbin o limbă arabă în dialect, fiind de religie șiiită și sunnită.

Ca marea majoritate a minorităților iraniene, comunitățile arabe reclamă discriminare economică și culturală, cu tensiuni cu autoritățile centrale.

Din punct de vedere strategic, Khuzestan reprezintă „plămânul energetic” al Iranului, care manifestă un control strict asupra acestei zone critice pentru securitatea energetică a Iranului. În același timp, interacțiunea cu statele arabe (Arabia Saudită, EAU) este sensibilă și a creat divergențe politice și strategice.

- Belucii

Sunt localizați în regiunea Sistan-va-Baluchistan (situată în zona de sud-est, fiind o regiune săracă și subdezvoltată), la fdrmtiera cu Pakistanul și Afganistanul., fiind de religie sunnită tradițională, ceea ce crează disensiuni cu establishmentul šiit iranian.

Riscurile sunt determinate de activitatea grupărilor inssurgente Jundallah, Jaish-ul-Adl ș.a., de traficul de droguri și amament din Afganistan.

Din punct de vedere geopolitic, Iranul exercită controlul rutelor comerciale către portul strategic Chabahar, care preprezintă o conexiune strategică cu proiectele Indiei și cu competiția maritimă regională.

➤ Turkmenii

Sunt reprezentați de o populație de aproximativ 1,5 mil. de locuitori dispusă în

regiunea Golestan - nord-estul Iranului (fiind o zonă tampon între Iran și Asia Centrală), fiind vorbitori de dari (persana veche), fiind de religie šiită și păstrînd legăturile cu Turkmenistanul.

➤ Armeni, asirieni, georgieni, circasieni și alte grupuri

Armenii iranieni sunt considerați comunitate protejată cu rol important în relațiile Iran - Armenia, fiind în număr de cca. 100.000 de locuitori de religie creștină apostolică.

Asirienii sunt în număr de cca. 20-30.000 de locuitori de religie creștină nestorienă, iar comunitățile georgiene și circasiene sunt comunități istorice asimilate. Comunitățile creștine sunt relativ stabile și bine integrate, fiind considerate de către clerici ca fiind cei mai apropiați ca doctrină religioasă de šiismul iranian.

3. Structura confesională

Iranul este un stat teocratic šiit, unde Islamul šiit duodeciman este religia oficială (art. 12 din Constituția Iranului). Structura religioasă estimată (valorile sunt aproximative, având în vedere absența datelor transparente ale recensământului):

- Șiiti duodecimani (majoritari): 88–90%
- Suniți: 7–9%

- Creștini: 0,2–0,3% (armeni, asirieni, câțiva convertiți)
- Zoroastrienii: 0,1–0,2%
- Evreii iranieni: 0,02–0,03%
- Bahai: 0,1–0,3% (nerecunoscuți oficial, persecutați)
- Mandeeni, yarsani, druzilor, ismailienii: comunități mici, tradiționale, nerecenzate oficial.

a. Islamul šiit

Iranul este centrul global al šiismului duodeciman

- Structura clericală (marja'-ul-taqlid, Ayatollah, Hawza din Qom și Mashhad) domină viața politică, socială și juridică.
- Construcția statală: Velayat-e Faqih (Conducerea Teologică a Justiției)
- Din punct de vedere geopolitic, Iranul utilizează identitatea šiită pentru:
 - proiectarea influenței în Irak, Siria, Liban, Yemen;
 - crearea Axei Rezistenței (Iran–Hezbollah–miliții šiite);
 - legitimarea intervențiilor externe.

b. Sunniții

- Sunniții iranieni fac parte din mai multe minorități etnice, astfel:
 - kurzii sunniți sunt predominanți în Kurdistan și Kermanshah;
 - belucii sunniți domină regiunea Sistan-va-Baluchestan;
 - turkmeni sunniți sunt răspândiți în Golestan;
 - arabi sunniți sunt minoritari în Khuzestan;
 - mai sunt mici comunități în Hormozgan și sudul Iranului.
- profil religios
 - predominant hanafiți, unele grupuri de inspirație deobandi
 - lipsa moscheilor sunite în Teheran reflectă controlul central
- Din punct de vedere geopolitic, minoritatea sunnită este percepută de regimul clerical šiit ca potențial vector de influență a în următoarele areale strategice:
 - Pakistan, prin beluci
 - Afganistan, prin rețelele salafite
 - Turcia, prin kurzi și turkmeni
 - Arabia Saudită, prin arabii sunniți

c. Comunități creștine

- Armenii
 - Cea mai numeroasă comunitate creștină.
 - Două locuri garantate în Parlamentul iranian.

- Biserici istorice: Vank (Isfahan), Saint Sarkis (Teheran).
- Rol politic: punte culturală în relațiile Iran–Armenia
- Asiro-caldeenii
 - sunt comunități vorbitoare de neo-aramaică.
 - au un loc rezervat în Parlament.

- Evangheliști și protestanți
 - sunt considerați ca „inacceptabili” de regimul clerical șiiit
 - pentru creștinii tradiționali au o politică de tolerare
 - convertiții musulmani sunt persecutați și nu au drepturi

d. Zoroastrienii

- Profil
 - sunt reprezentați de o comunitate compusă din 25–35.000 persoane, mai numeroși fiind în Yazd și Kerman
 - este o religie iraniană străveche, pre-islamică
 - sunt recunoscuți oficial și au un loc în Parlament.
- Context identitar
 - reprezintă continuitatea cu Persia antică.
 - sunt tolerați, dar se confruntă cu:
 - restricții de proprietate,
 - impedimente în profesii publice,
 - limitări la construirea de temple.

e. Mozaism

- Profil
 - una dintre cele mai vechi comunități evreiești din lume.
 - estimare: 8–12.000 persoane, deși iranienii afirmă că sunt peste 25.000, minoritatea fiind distribuită în Teheran, Isfahan, Shiraz
 - au un loc garantat în Parlament.

f. Bahai

- Profil
 - se regăsesc în Iran din sec. XIX)
 - considerați de regimul iranian „sectă deviantă”, aceștia nu au drepturi civile
 - minoritatea confesională este compusă din 300–350.000 (conform organizațiilor internaționale).
- Context identitar
 - nu sunt recunoscuți oficial, fiind persecutați.
 - interdicții:
 - studii universitare,
 - funcții publice,
 - practicarea religiei,
 - confiscări de proprietăți,
 - încarcerări.
- Motivația geopolitică a represiunii
 - Bahai au centrul spiritual la Haifa (Israel), fapt perceput ca amenințare politică
 - Regimul proiectează asupra lor suspiciuni de „spionaj”.

g. Yarsani (Ahl-e Haqq)

- Context identitar
- grup religios heterodox prezent în vestul Iranului (Kermanshah, Lorestan)
- practici sincretice: elemente šiite, mitologie pre-islamică, sufită și yazidă
- populație estimată: 1–2 milioane.
- Context identitar
 - nerecunoscuți oficial ca religie distinctă
 - presiuni pentru a se identifica drept „șiiti”.

h. Ismailienii

➤ Profil

- răspândiți în Khorasan.
- comunitate mică, discretă.
- conexiuni religioase cu structurile ismailiene globale (Aga Khan).

i. Mandeeni (Sabeni)

➤ Profil

- comunitate gnostic-baptistă originară din sudul Irakului
- prezență redusă, aproximativ câteva mii în Khuzestan
- protejați oficial, dar vulnerabili.

j. Sinteza geopolitică a minorităților confesionale iraniene

➤ faliile majore de fractură sunt:

- estul sunnit (baluți) este expus unui conflict cronic, cu atentate și frontieră volatilă.
- nordul sunnit (kurzi) are manifestări reprezentate de activism și insurgență (PJAK).
- sud-vestul arab reprezintă un potențial ridicat de radicalizare religio-sunită.
- comunitatea bahai este supusă unei opresiuni sistemice.

➤ În relațiile cu deservenții diferitelor orientări religioase, Iranul aplică trei principii:

- control teocratic absolut prin autoritatea clericală centrală.
- securitizarea comunităților nerecunoscute de suniți, bahai și convertiți.
- toleranță limitată și condiționată pentru creștinii tradiționali, evrei și zoroastrieni.

➤ Funcția geopolitică externă

- Iranul instrumentalizează religia în Siria, Irak, Liban, Yemen.
- Minoritățile interne sunt gestionate strict pentru a evita vulnerabilitățile exploatare de:
 - o Arabia Saudită (sunism),
 - o Israel (evrei și bahai),
 - o Turcia (kurzi suniți),
 - o Pakistan (beluci).
- Structura confesională a Iranului este profund ierarhizată: šiismul ca axă centrală, în timp ce minoritățile sunt integrate, tolerate sau reprimă în funcție de percepția regimului asupra riscului geopolitic.
- Cele mai vulnerabile comunități sunt bahaii și suniții periferici.
- Creștinii, evreii și zoroastrienii sunt protejați oficial, dar sub supraveghere.
- Religia rămâne unul dintre principalele instrumente ale statului iranian pentru control intern și proiecție externă.

k. Numărul clericilor și ponderea lor în populația Iranului (estimativ)

Categorie de clerici	Număr estimat	Procent estimat din populația totală (~92,5 mil.)	Note / sursă
Total clerici (toate nivelurile)	350.000 – 400.000+	~0,38 % – 0,43 %	estimare totală clerici, incluzând seminaristi și predicatori ca profesie religioasă generală (IFMAT)
Clerici activi în instituții / seminaristi	80.000 – 100.000	~0,09 % – 0,11 %	estimari de clerici semnificativi în hawza-uri și instituții religioase (RadioFreeEurope/RadioLiberty)
Clerici semnificativi cu funcții de predică / activitate religioasă locală	200.000 – 300.000	~0,22 % – 0,32 %	surse istorice și contemporane sugerează mrange extins al clericilor practicanți (RadioFreeEurope/RadioLiberty)
Ayatollah / rang înalt de ijtihad (maraji'a și seniori)	500 – ~1 500+	~0,0005 % – 0,0016 %	<i>Număr al maraji' și ayatollahilor recunoscuți este mic, câteva sute.</i> (Wikipedia)

- *Totalul clericilor.* Unele estimări contemporane menționează un total de aproximativ 400.000 de clerici în Iran, ceea ce ar însemna aproximativ un cleric la ~225 locuitori. (IFMAT) Această estimare include atât clerici formați în seminarile religioase, cât și persoane active ca predicatori, șefi de moschee și specialiști religioși la nivel local și regional.
- *Clerici activi în instituții semnificative.* Surse citate își referă la 80.000 – 100.000 clerici legați direct de seminarile formale sau de funcții religioase permanente (ca preoți de moschei, lideri religioși sau cadre didactice) (RadioFreeEurope/RadioLiberty). Estimările istorice și sociologice sugerează că acolo unde sunt peste 200.000 – 300.000 clerici la nivel de bază, mulți funcționând ca predicatori locali, imami de moschee sau lideri religioși comunitari. (RadioFreeEurope/RadioLiberty)
- *Ayatollah și ranguri înalte.* Titlurile înalte, precum ayatollah sau marja' (cei în măsură să emită decizii juridico-religioase), sunt foarte rare, adesea doar câteva zeci până la maxim câteva sute în Iran și lumea šiitilor. (Wikipedia)
- *Interpretări sociopolitice.* Chiar și în cazul estimărilor maxime, clericii reprezintă mai puțin de 0,5 % din populația totală – ceea ce arată că, numeric, clericii sunt o mică minoritate sociodemografică. Totuși, rolul lor în sistemul politic, cultural și juridic al Republicii Islamice este disproporționat față de ponderea numerică – clericii ocupă poziții cheie în instituții esențiale ale statului. (IFMAT)
- *Distribuția internă.* Majoritatea clericilor își află locul în centrele teologice principale (*hawza*) precum Qom și Mashhad, dar și în numeroase moschei și institute locale. (Wikipedia) Numărul elevilor și studenților la seminarile religioase poate fi de zeci de mii, dar nu toți aceștia sunt considerați clerici plini de drept până la finalizarea formării. (Wikipedia)
- *Clericii în structurile de putere.* Clericii sunt suprareprezențați în funcții importante ale statului (Consiliul Gardienilor, Adunarea Experților, conducerea judiciară, administrația religioasă) în ciuda proporției lor numerice mici. (Iran Open Data Center)
- În ansamblu, clericii reprezintă o mică minoritate sociologică, dar una cu influență politică și culturală semnificativă în contextul Republicii Islamice.

B. ORGANIZAREA POLITICO-ADMINISTRATIVĂ

Republica Islamică Iran este un stat teocratic-revoluționar, organizat pe baza Constituției din 1979 (revizuită în 1989). Sistemul include o combinație între instituții religioase și instituții republican-democratice, însă preeminența clerului și a Liderului Suprem domină întregul proces decizional. Iranul este astfel definit prin:

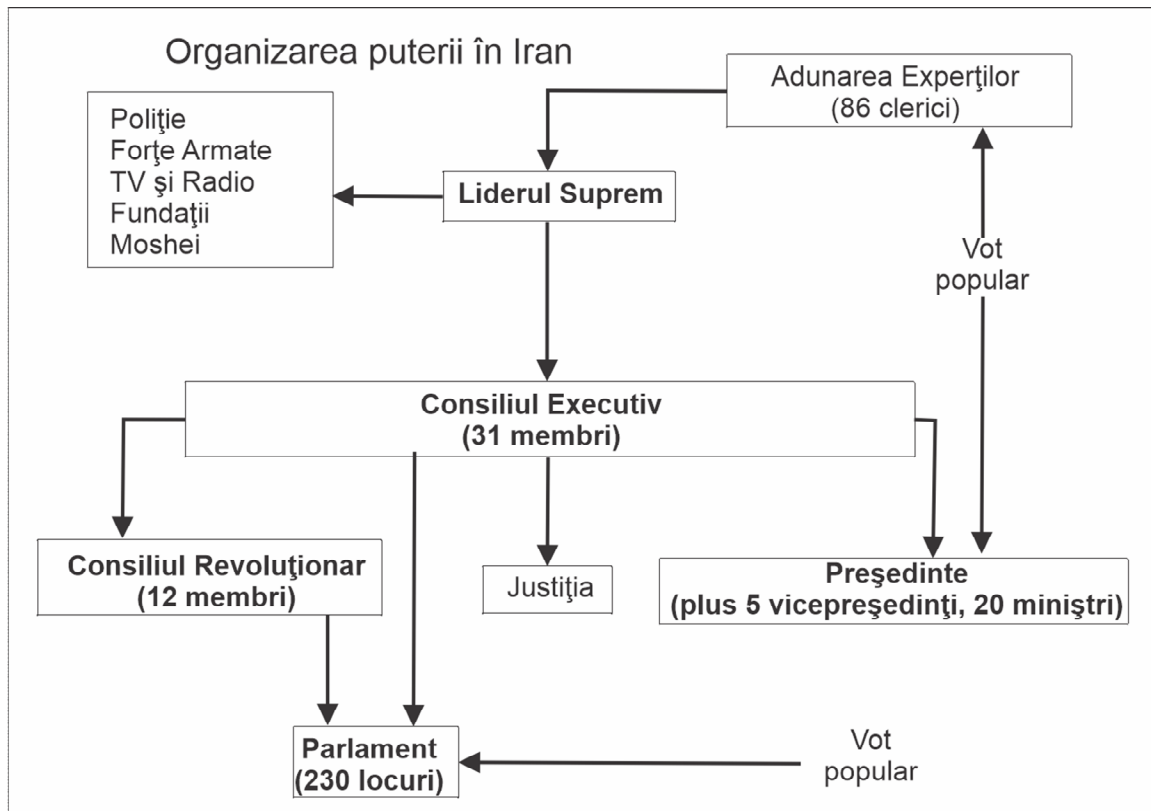
- Sistem politico-religios hibrid: combinație între teocrație și republică islamică.
- Model de conducere velayat-e faqih: „conducerea juristului-teolog”.
- Centralizare politică puternică, dar cu o administrație teritorială relativ complexă.

1. Sistemul politic: arhitectură și mecanisme de putere

a. Liderul Suprem (Rahbar-ul) este autoritatea supremă a statului și centrul real al puterii. Funcția a fost exercitată de: Ayatollahul Ruhollah Khomeini (1979–1989) și Ayatollahul Ali Khamenei (din 1989)

- Atribuții:
 - o Comandant suprem al forțelor armate (inclusiv IRGC).
 - o Numește: șeful justiției, jumătate din Consiliul Gardienilor, șefii structurilor militare și de informații, directorul radioteleviziunii publice, confirmă președintele Republicii și poate interveni în orice domeniu de politică internă sau externă.
- Puterea reală este concentrată la nivelul Rahbar-ului, care controlează direct structurile de securitate, economia strategică și politica externă.

b. Adunarea Experților (Majles-e Khobregan)

- Instituție formată din clerici aleși pe 8 ani.
- Are rolul teoretic de:
 - o a alege Liderul Suprem,
 - o a-l evalua,
 - o a-l revoca.
 - o În practică, funcționează ca mecanism de legitimare, fără control real.

c. Consiliul Gardienilor (Shora-ye Negahban)

- este una dintre cele mai puternice instituții.
- are în componență:
 - o 6 teologi numiți de Liderul Suprem.
 - o 6 juriști propuși de șeful sistemului judiciar (tot numit de Lider) și aprobați de Parlament.
- Aproba sau respinge orice candidatură pentru:
 - o Președinte,
 - o Parlament,
 - o Adunarea Experților.
 - o Validează sau blochează orice lege votată de Parlament.
- Controlul Consiliului este esențial pentru menținerea hegemoniei clericale.

d. Consiliul pentru Discernământ (Expediency Council)

- Creat pentru a media conflictele între Parlament și Consiliul Gardienilor.
- Are rol consultativ strategic pentru Liderul Suprem.
- Funcționează ca un „Consiliu de Stat”.

e. Președintele Republicii

- Ales prin vot popular, dar numai dintre candidații aprobați de Consiliul Gardienilor.
- Rol executiv, dar subordonat Liderului Suprem.
- Competențe:
 - o Conducerea guvernului.
 - o Implementarea politicilor interne și economice.

- Politică externă limitată (fără a încalca directivele Rahbar-ului).
- Limite:
 - Nu controlează IRGC, serviciile de informații sau justiția.
 - Majoritatea domeniilor strategice îi sunt „exteriorizate”.

f. Parlamentul (Majles)

- Cameră unică, aleasă pe 4 ani.
- Competente:
 - adoptă legi,
 - aprobă bugetul,
 - poate interoga miniștri.
- Dependent în mod structural de:
 - Consiliul Gardienilor (care aprobă toate legile),
 - Liderul Suprem (care poate anula procese prin directive).

g. Puterea judiciară

- Complet controlată de Liderul Suprem prin:
 - numirea șefului justiției,
 - numirea procurorului general,
 - numirea șefilor de tribunale speciale.
- Există și Tribunale Revoluționare care judecă infracțiuni politice, de securitate, spionaj și „propaganda împotriva statului”.

h. Structuri de forță: IRGC și Basij

- IRGC (Corpul Gardienilor Revoluției Islamice) reprezintă a doua coloană vertebrală a statului; nu este doar o structură militară, ci un conglomerat politico-economic.
- Rol:
 - Protecția revoluției islamice
 - Controlul securității interne și externe
 - Influență majoră în economie (energie, construcții, telecomunicații).

i. Basij

- Miliție paramilitară voluntară.
- Mecanism de control social, mobilizare ideologică și reprimare a protestelor.

k. Pazargii: termenul folosit în spațiul internațional pentru aceste formațiuni este „morality police” sau în persană Gasht-e Ershad („Patrula de îndrumare”). În limba locală se traduce ca poliția morală sau „Patrurile pentru răspândirea virtuții și prevenirea viciului.”²⁸

Această structură a fost creată oficial în 2005/2006 sub președinția lui Mahmoud Ahmadinejad, ca o ramură specializată a forțelor de ordine iraniene.²⁹

Are rolul de a aplica codurile de conduită islamică în spațiul public, în special regulile privind hijab-ul și separarea sexelor. (Wikipedia) Este parte a Forțelor Naționale de Poliție (NAJA), dar funcționează cu un mandat distinct pe „norme morale”, ceea ce o deosebește de structurile obișnuite de poliție.³⁰

a. Activitățile lor includ:

- patrularea străzilor și locurilor publice pentru a verifica respectarea codului de îmbrăcăminte și comportament islamic;
- avertizări, amenzi sau reținerea persoanelor considerate „neconforme” — îndeosebi femei fără hijab sau cu haine considerate nepotrivite;
- în unele cazuri, conducerea persoanelor la „centre de reeducare” unde sunt consiliate despre normele religioase (conform raportărilor externelor).

b. Legătura cu clericii și sistemul teocratic este una profundă, astfel:

- Surse ideologice

²⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Guidance_Patrol?utm_source=chatgpt.com "Guidance Patrol"

²⁹ https://gropedia.com/page/Iran%27s_Morality_Police?utm_source=chatgpt.com "Iran's Morality Police"

³⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Religious_police?utm_source=chatgpt.com "Religious police"

Activitatea poliției morale este fundamentată pe interpretarea strictă a legii islamice (Sharia) promovată de clerul iranian și de constituția Republicii Islamice.

Conceptul de “enjoining good and forbidding wrong” (a promova binele și a descuraja răul) are o bază doctrinară în jurisprudența știților, și a fost preluat ca principiu guvernamental în Iran după 1979.³¹

- este sub autoritatea supremă a Ayyatollahului

Deși pazargii sunt integrați formal în structura poliției de stat, ei funcționează ca o expresie a politicilor clerico-politice dictate de Liderul Suprem și consiliile religioase.

În practică, instituții precum „Headquarters for Enjoining the Good and Forbidding the Evil” (un organism controlat de clerici) coordonează strategiile de aplicare morală și raportează către autoritățile religioase și supreme.

- Sprijinul Basij și al Gardienilor Revoluției

În interacțiune directă cu pazargii operează Basij-ul, o miliție paramilitară afiliată Corpul Gardienilor Revoluției Islamice (IRGC), care are propriile legături instituționale cu clericii teocratici.³² Membrii Basij sunt adesea mobilizați pentru a susține activitățile poliției morale sau pentru a supraveghea comportamentele considerate contrare normelor religioase.

- Rolul în societatea iraniană modernă

Pazargii nu sunt doar o simplă unitate de poliție cu rol moral; ei sunt: un instrument practicat de stat pentru a menține conformitatea socială cu normele religioase oficiale; un produs al structurii teocratice iraniene, care îmbină autoritatea clericală cu forțele de aplicare a legii; o forță care, prin intervențiile sale în 2022, a devenit simbol al represiunii și al controlului social strict, fiind implicată indirect în moartea tinerei Mahsa Amini, ceea ce a declanșat proteste majore în toată țara.³³

- Controverse și critici

Pazargii reprezintă intruzivismul statului în viața personală a cetățenilor;³⁴ sunt un instrument de control social și politică teocratică, folosit pentru a intimida și supraveghea populația, mai ales femeile; chiar dacă au fost anunțate suspendări sau restructurări, funcția lor este menținută informal sau în alte forme de aplicare morală.³⁵

- Concluzie: Pazargii (Gasht-e Ershad) sunt o formă de poliție morală în Iran, creată pentru a aplica codurile de conduită islamică în societate. Deși fac parte din structura oficială a forțelor de ordine, rolul lor este profund legat de autoritatea clericală și de doctrina teocratică a statului iranian. Prin activitățile lor, ei funcționează ca un instrument de supraveghere socială și de reproducere a normelor religioase impuse de clerici, fiind sprijiniți ideologic și logistic de instituțiile religioase și paramilitare ale regimului.

2. Organizarea administrativ-teritorială a Iranului

a. Niveluri administrative

- Iranul este organizat în 31 de provincii (ostan).
- Fiecare provincie are:
 - o Guvernator general (Ostandar) – numit de Ministerul de Interne.
 - o Consilii locale – organisme consultative, cu puțin rol decizional real.

³¹

https://en.wikipedia.org/wiki/Headquarters_for_Enjoining_the_Good_and_Forbidding_the_Evil?utm_source=chatgpt.com "Headquarters for Enjoining the Good and Forbidding the Evil"

³² https://www.thenationalnews.com/mena/iran/2022/12/05/who-are-irans-morality-police-and-what-do-they-enforce/?utm_source=chatgpt.com "Who are Iran's morality police and what do they enforce? | The National"

³³ https://archive.vn/2026.01.12-053415/https%3A/www.britannica.com/topic/morality-police?utm_source=chatgpt.com "Morality police (Iran) | Guidance Police, Gasht-e Ershad, Meaning, & Establishment | Britannica"

³⁴ https://www.dw.com/en/who-are-irans-morality-police/a-63200711?utm_source=chatgpt.com "Who are Iran's 'morality police'? – DW – 12/04/2022"

³⁵ https://www.ecoi.net/en/file/local/2090070/coi_brief_report_iran-protests-2022-2023.pdf?utm_source=chatgpt.com "COUNTRY OF ORIGIN INFORMATION (COI)"

b. Subdiviziuni:

- Provincia (Ostan)
- County / Județ (Shahrestan)
- District (Bakhsh)
- Subdistrict / Rural District (Dehestan)
- Orașe și sate (Shahr / Deh)

c. Structura este de tip centralizat, guvernatorii punând în aplicare directivele guvernului și ale Khameney.

3. Organizarea politică și sistemul electoral

a. Partidele politice

- Nu există partide politice de tip occidental.
- Există facțiuni, nu partide:
 - Conservatori (ultraconservatori, principalisti)
 - Reformiști (moderați)
 - Pragmatisti

- Toate grupările sunt în mod structural dependente de Consiliul Gardienilor.

b. Sistemul electoral

- Alegerile sunt:
 - multifază (candidaturi → aprobare → campanie → vot),
 - puternic filtrate de conducerea clericală,
 - cu rezultate previzibile în funcție de contextul politic național.

c. Caracteristicile fundamentale ale sistemului politic iranian

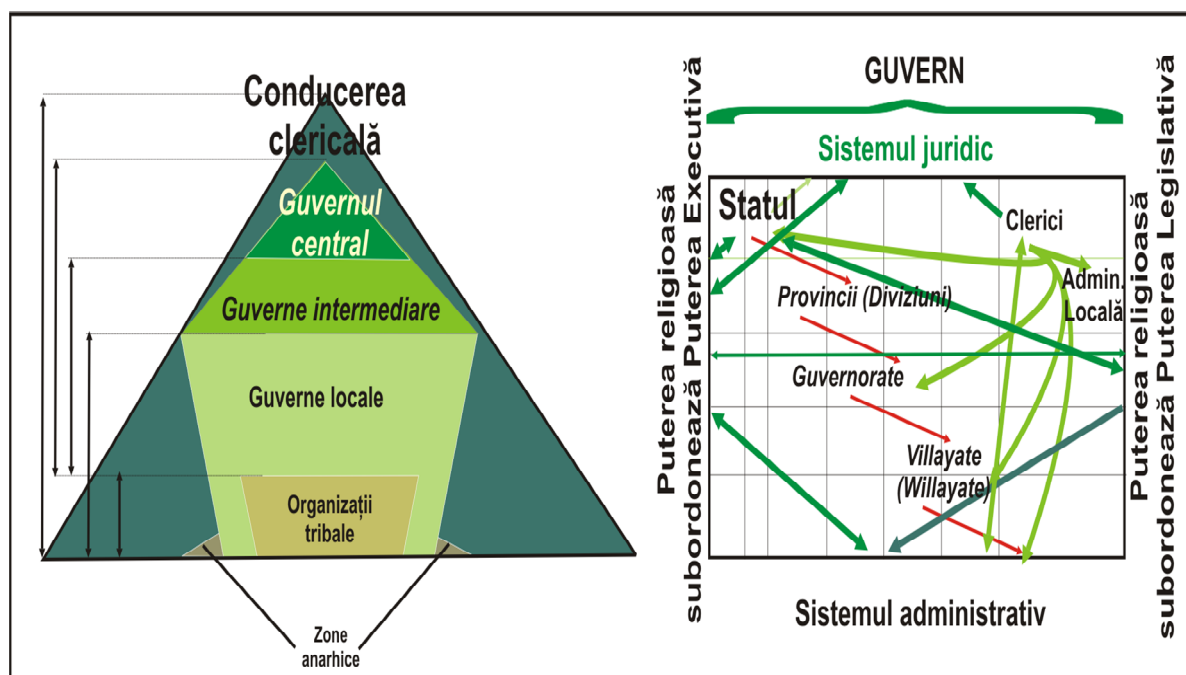

Fig. I.1.2. - Matricea și modelul "piramidal" al organizării politice în statele islamice

- Teocrație cu elemente republicane: instituțiile electice există, dar sunt controlate de cele religioase.
- Dualism instituțional: „Statul religios” și „statul republican” coexistă, dar cel religios domină.
- Centralizare absolută: Guvernatorii și autoritățile regionale sunt sub controlul direct al Ministerului de Interne.

- Prevalența securității și a ideologiei: IRGC și Basij sunt instrumentele principale ale statului profund iranian.
- Dominanța modelului velayat-e faqih: Conducerea religioasă legitimează și controlează întreg sistemul.

d. Concluzii

- Iranul este un stat teocratic centralizat, în care structurile religioase controlează instituțiile republicane.
- Liderul Suprem este pivotul absolut al puterii, dominând politicile interne și externe, justiția, armata și economia strategică.
- IRGC constituie a doua putere a statului, controlând domenii strategice și operațiuni externe (Siria, Irak, Yemen, Liban).
- Consiliul Gardienilor filtrează competiția electorală, menținând hegemonia clericală.
- Administrația locală este strict centralizată, limitând autonomia teritorială și capacitatea de reformă locală.

C. ORGANIZAREA MILITARĂ

1. Structurile de forță, personalul, echipamentele și bugetele (2020–2025)

Categorie	Personal (estimativ)	Dotări principale (echipament)	Buget estimativ / tendințe 2020–2025
Arma Terestră (Artesh armata regulată)	~350.000 (inclusiv 220.000 conșcriși)	Tancuri, vehicule blindate, artilerie, rachete sol-sol, vehicule IFV/APC din producție internă și mijloace vechi sovietice / chineze.	Bugetul defense general a variat estimativ între ~8–10+ mld USD anual (SIPRI) dar poate include linii off-budget; tendință de creștere 2024–25. (facts.alirezagharib.ir)
Forțele Aeriene (IRIAF)	~37.000	Avioane de luptă îmbătrânite (F-14, F-4, etc.), sisteme de apărare aeriană, drone.	Alocate ca parte din bugetul militar general; modernizări lente, achiziții interne prioritizează drone și rachete. (facts.alirezagharib.ir)
Forțele Navale (Artesh)	~18.000	Nave de suprafață, submarine mici (Kilo), corvete; echipamente vechi importate și produse interne.	Bugetul naval este componentă a alocării generale militare; achiziții moderate. (facts.alirezagharib.ir)
Garda Revoluției (IRGC)	~150.000–190.000	Structură militară paralelă: forțe terestre, navală IRGC, Forță Aerospațială IRGC (rachete), Basij sub control.	În 2025, IRGC primește ~311 tril. tomans (~\$6 mld), aproape dublu față de armata regulată. (Iran Open Data Center)
Quds Force (IRGC operații externe)	~5.000–15.000* (une estimări)	Forțe speciale, sprijină miliții/proxi în regiune; activități neconvenționale.	Buget inclus adesea în IRGC, posibil fonduri secrete; estimări externe sugerează cheltuieli regionale miliardare pentru sprijin proxy. (facts.alirezagharib.ir)
Basij (paramilitar / miliție)	Estimări active ~90.000 – mobilizabil 600.000+ / până la milioane în	Militanți civili echipați cu piese ușoare, folosiți pentru control intern și mobilizare rapidă; contribuie la represiune.	Finanțare prin IRGC și buget militar general; nu are buget separat clar. (facts.alirezagharib.ir)

Categorie	Personal (estimativ)	Dotări principale (echipament)	Buget estimativ / tendințe 2020–2025
	teorie		
Politia (FARAJA LEF)	~50.000–90.000	Echipamente standard de poliție, unități speciale (anti-proteste), vehicule, arme mici.	Parte din bugetul securității interne; o parte semnificativă a bugetului militar este direcționată și spre poliție și personal de ordine. facts.alirezagharib.ir

* Există estimări alternative pentru Quds Force; anumite surse externe menționează 17–21 000 membri în structuri auxiliare influențate de IRGC Quds Force.[Business Insider](https://www.businessinsider.com/iran-quds-force-membership-2020-10)

2. Buget general și tendințe de finanțare (2020–2025)

An	Buget militar estimat (USD)	% din PIB (estimate SIPRI / World Bank)	Note principale
2020	~3.34 mld USD (SIPRI)	~2.1% din PIB	Buget relativ modest, influențat de scăderea veniturilor din petrol. Macrotrends
2021	~?.? (date incomplete)	~2.3%	Buget continuă pe fondul sancțiunilor și crizei economice. World Bank Open Data
2022	estimată ~6.85–8+ mld USD	~2.3–2.5%	Date SIPRI sugerează creștere modestă; multe alocări rămân off-budget. fdd.org
2023	~10.3+ mld USD	~2.35%	Bugetul crește semnificativ, în contextul tensiunilor regionale. fdd.org
2024	~16.7+ mld USD (incl. segmente off-budget)	~2.0–2.3%*	Militarii primesc o parte consistentă din buget, chiar în condiții economice dificile. Iran Open Data Center
2025	~23.1+ mld USD total estimat	~2.5% (World Bank)	35% creștere față de 2024; resurse militare din vânzări de petrol și linii speciale. Iran Open Data Center

* Procentul din PIB este SIPRI/World Bank, reflectând cheltuieli estimate standard (uneori mult sub valoarea totală reală dacă includem fonduri off-budget).[World Bank Open Data](https://data.worldbank.org/indicators)

3. Dotarea cu echipamente militare

a. Forțele Terestre

- Tancuri: numeroase modele vechi (de exemplu T-72 și variante interne).
- Blindate: diverse vehicule IFV/APC produse intern sau modificate.
- Artilerie: sisteme tractate și autopropulsate, lansatoare multiple.
- Rachete balistice și sol-sol – capacitate regională semnificativă, orientată spre descurajare.iranwatch.org

b. Forțele Aeriene

- Avioane de generații vechi (F-14, F-4 etc.) și apărare aeriană; echipamente modernizate intern.
- Drona – o componentă emergentă, cu producție internă extinsă.facts.alirezagharib.ir

c. Forțele Navale

- Flota regulată are corvete, nave de suprafață și submarine Kilo; IRGC operează patrulare rapide și nave mici pentru controlul strâmtorilor.iranwatch.org

d. Forțele Aerospațiale și de rachete

- IRGC Aerospace Force are controlul programului de rachete balistice și dezvoltă UAV/dronă.
- Nu există o forță „spațială” militară separată de capacitățile de proiecție în spațiu, documentată public.[Wikipedia](https://en.wikipedia.org/wiki/IRGC_Aerospace_Force)

e. Poliție și structuri interne

- FARAJA include forțe anti-protest, unități speciale pentru ordine publică și securitate internă. (facts.alirezagharib.ir)

4. Observații structurate

a. Structura duală de control

- Iran are un sistem dual de forțe armate:
 - o Artesh – forțele armate regulate (armată, aer, naval).
 - o IRGC (Pasdarani sau Garda Revoluției) – forță paralelă cu rol intern și extern, finanțată prioritar, înființată în anul 1979 de către Ayatollahul Ruhollah Khomeiny. Pasdaranii funcționează ca o **forță militară paralelă și independentă** față de armata tradițională a Iranului. Au propriile **forțe terestre, navale și aeriene**, iar forța aerospațială deține programul de rachete balistice al țării. IRGC controlează o parte semnificativă a economiei iraniene, gestionând companii, instituții financiare și infrastructuri strategice în sectoare precum construcțiile, energia, transporturile și telecomunicațiile. Pasdaranii sunt considerați un „**imperiu în interiorul Iranului**”, cu influență ce se extinde dincolo de armată: în politică, media, religie și economie. Prin controlul asupra Basijului, Forței Quds, a industriei militare și a politicilor de securitate internă, IRGC/Pasdaranii sunt una dintre **cele mai importante instituții din statul iranian**, reprezentând o verigă centrală în menținerea și extinderea sistemului clerical-teocratic. Ei sunt considerați **una dintre cele mai bine echipate și dotate componente militare ale Iranului**, uneori mai bine pregătiți și plătiți decât armata convențională.

b. IRGC și Basij

- IRGC are o putere disproporționată în resurse și influență, cu propria structură terestră, navală și aeriană; Basij funcționează ca miliție paramilitară loială.
- Basij poate fi oficial minoritate activă, dar este mobilizabilă în număr foarte mare pentru represiune internă. (facts.alirezagharib.ir)

c. Buget și priorități

- Bugetul militar și structurile securității interne au crescut semnificativ în 2024–2025, în ciuda presiunii economice și a inflației.
- Analiza bugetară arată că IRGC primește mai mult decât armata regulată ca parte din alocările bugetare publice. (Iran Open Data Center)

d. Concluzii sintetice

- **Personal:** Forțele active totale sunt în jur de **610,000+**, cu rezerve și Basij mobilizabile mult mai mari. (facts.alirezagharib.ir)
- **Dotări:** Iran deține o combinație de **echipament legacy (vechi)** și producție internă (drone, rachete, blindate). (iranwatch.org)
- **Buget:** Alocările militare au crescut semnificativ până în 2025 (~\$23 mld estimativ), inclusiv resurse off-budget. (Iran Open Data Center)
- **Priorități instituționale:** Garda Revoluției primește finanțare disproporționată, consolidând rolul său central în securitatea internă și externă. (Iran Open Data Center)

5. Forțele proxy

a. Bugetele pentru forțele proxy (estimări pentru 2020–2025)

Theatru / Proxy	Estimare anuală a susținerii (USD)	Observații principale
Hezbollah (Liban)	600–700 mil. – 1,0 mld în 2025	Iran oferă sprijin financiar anual, arme, logistică și instruire; estimările variază între ~100–200 mil. și ~700 mil. USD+; în 2025 se raportează chiar ~1 mld USD transferat doar prin rețele alternative. (Hezbollah)
Regimul Assad	~4,6–6+ mld (variază)	În raportările U.S. State Department sugerează

Theatru / Proxy	Estimare anuală a susținerii (USD)	Observații principale
(Siria)	pe an)	miliarde de dolari în asistență financiară și militară pentru Siria; alte estimări istorice ajung la ~15–20+ mld anual în anii de vârf. (factchecking.az)
Houthis (Yemen)	~100–150+ mil.	Susținere financiară recurentă și livrări de rachete/echipamente; linia financiară este mult mai mică decât pentru alte proxy-uri. (debuglies.com)
Militii și grupuri în Irak	~80–100+ mil.	Finanțare și echipare a unor miliții pro-iraniene; include organizații precum Badr, Kata'ib Hezbollah etc. (nationalsecuritynews.com)
Hamas & alți actori palestinieni	~80–120 mil.	Susținere financiară și de instruire pentru inițiere și operațiuni comune (Hamas, PIJ), chiar dacă orientările doctrinare diferă uneori. (debuglies.com)
Alte grupuri regionale (ex. organizații în Africa)	N/A / estimări mici	Sprijin iranian în Africa este mai dispersat și mai puțin documentat, implicând mai mult rețele politice, antrenament și influență soft power decât bugete directe semnificative în comparație cu Orientul Mijlociu.

Total anual – estimare orientativă: \$6–12+ miliarde USD în funcție de intensitatea conflictelor, ciclul bugetar și evoluțiile regionale (de exemplu conflicte active, sancțiuni, presiuni externe). (factchecking.az)

b. Finanțarea Hezbollah (Liban)

Una dintre cele mai mari și consecvente forme de sprijin. Estimările variază semnificativ: diverse rapoarte externe notează între \$100–200 milioane și ~\$700 milioane anual; unele surse de securitate americană sugerează că în 2025 Iran a transferat aproximativ \$1 miliard către Hezbollah prin rețele alternative, în ciuda sancțiunilor. (Hezbollah)

c. Siria: asistență pentru regimul Assad

Sprijinul Teheranului pentru Bashar al-Assad și forțele sale a fost estimat la \$4,6 miliarde și chiar la peste \$6 miliarde anual în perioadele recente de conflict, incluzând finanțare, livrări de arme și logistică. În anii de luptă intensă (2011–2020) cheltuielile au fost mult mai mari (până la \$15–20+ miliarde). (factchecking.az)

d. Yemen: Houthis

Sprijinul către Houthis în Yemen este o parte relativ mică a totalului – estimat la ~\$100–150 milioane anual pentru finanțare directă și transfer de arme. (debuglies.com)

e. Irak

Grupările pro-iraniene din Irak (de exemplu Badr, Kata'ib Hezbollah, Asa'ib Ahl al-Haq) primesc finanțare estimată la ~\$80–100+ milioane anual. (nationalsecuritynews.com)

f. Actorii palestinieni

Hamas și alte grupări palestiniene beneficiază de sprijin financiar de ordinul zeci de milioane USD anual în cadrul rețelei proxy extinse a Iranului. (debuglies.com)

g. Alte teatre (Africa etc.)

În Africa, sprijinul Iranului este mai puțin documentat ca buget direct și este adesea legat de rețele politice, comunități locale și influență ideologică (ex. Grupări Hizb-ul-Islam sau sprijin soft power). Nu există cifre credibile detaliate care să fie comparabile cu Orientul Mijlociu pe perioada 2020–2025.

6. Tendințe în perioada 2020–2025

a. Presiunea sancțiunilor

Anii sancțiunilor intense americane și europene au afectat capacitatea Iranului de a aloca resurse mari direct; totuși, guvernarea neclară și mecanismele off-budget (de exemplu fluxuri prin entități paralele) au permis continuarea sprijinului. (almashareq.com)

b. Răspunsul la evoluțiile regionale

Conflictele active (Siria, Yemen, Irak, Gaza/Palestina) au generat creșteri temporare ale sprijinului în anii de criză.

Perioadele de calm relativ sau retrageri parțiale au dus la redistribuirea sau reducerea cheltuielilor în unele proxy-uri.

În 2025, presiunea militară și financiară asupra Hezbollah, inclusiv după războaiele cu Israelul 2023–2024, a determinat fluxuri directe sporite de fonduri către reorganizare și reconstrucție. (The Wall Street Journal)

c. Dependenta rețelelor alternative

Din cauza sancțiunilor financiare, Iran a utilizat rețele informale și facilitatori non-oficiali pentru a transfera fonduri, indicând faptul că bugetele reale ale proxy-urilor pot fi mai mari decât cifrele „oficiale” estimate. (The Wall Street Journal)

7. Concluzii

- Hezbollah primește în mod tradițional cel mai mare sprijin din partea Iranului, variind între câteva sute de milioane și aproape un miliard USD pe an în 2025. (Hezbollah)
- Siria a fost, de departe, cel mai mare beneficiar al sprijinului teheranian în perioadele de conflict deschis, cu sume estimate de miliarde de dolari anual. (factchecking.az)
- Yemen, Irak și grupările palestiniene primesc sprijin continuu, dar la nivele comparative mai mici decât Siria și Hezbollah. (debuglies.com)
- Sprijinul în Africa nu este cuantificat în mod transparent și pare să fie mai degrabă de natură politică și de influență decât prin bugete militare directe.
- Totalul anual pentru proxy-uri în 2020–2025 este dificil de definit cu precizie, dar estimările externe sugerează un interval de ~\$6–12+ miliarde pe an, variabil în funcție de intensitatea conflictelor și de mecanismele de finanțare utilizate. (factchecking.az)

E. STRUCTURA FORȚELOR REPRESIVE

1. Structura forțelor de securitate și militare ale Iranului – estimări 2025

Structura / Forță	Număr estimat (activ)	% din populația totală (~92,4 m)
Forțele Armate (Artesh – armată + aviație + marine)	~400.000*	~0,43%
Corpul Gardienilor Revoluției (IRGC)	~150.000–190.000	~0,16–0,21%
• – din care Quds Force (unitate externă)	~5.000–15.000 (estimate)	~0,005–0,016%
Basij (paramilitari, forțe auxiliare)	~90.000–600.000 (activi/de mobilizat)	~0,10–0,65% (mobilizabil)
Forțele de Poliție – FARAJA (inclusiv jandarmerie, ordine publică)	~260.000	~0,28%
Servicii de informații (total estimat)	~30.000*	~0,03%
Total forțe militare & securitate (activi)	~1.025.000+	~1,11%+

1. Forțele armate regulate (Artesh)

Include Armata de uscat, Forțele Aeriene/Aeriene de Apărare și Marina.

Estimări variate dar citate oficiale pun forțele armate active totale ale Iranului la ~600 000, dintre care circa ~400.000 sunt forțe armate regulate în diverse ramuri. (CIA)

2. IRGC – Corpul Gardienilor Revoluției

IRGC are o structură paralelă, sub conducere directă a Liderului Suprem, cu rol major în securitatea internă și externă.

Estimarea generală a personalului IRGC (inclusiv diverse ramuri) este ~150.000–190.000. (CIA)

3. Quds Force

Este o unitate specială a IRGC pentru operațiuni externe. Numărul exact este clasificat; estimările deschise variază larg (~5.000–15.000). (Wikipedia)

4. Basij

Basij este o forță paramilitară voluntară / de mobilizare socială afiliată IRGC, utilizată adesea pentru control intern și mobilizare.

Estimările active sunt de ~90 000, dar pot fi mult mai mari dacă se includ membri mobilizabili (până la sute de mii). (CIA)

5. Poliția – FARAJA

Comandamentul Forțelor de Aplicare a Legii (FARAJA) are ~260.000 de membri activați în diverse funcții de ordine publică, poliție rutieră, jandarmerie, grăniceri etc. (Wikipedia)

6. Servicii de informații

Estimările pentru personalul formal al serviciilor de informații (Ministerul Informațiilor, unități de contrainformații etc.) sunt neclare, dar sunt frecvent citate ~30.000 de ofițeri. (content.iranintl.com)

7. Cadrul instituțional al forțelor

Forțele armate regulate și IRGC sunt răspunzătoare de securitatea externă și apărarea națională.

IRGC, Basij și pazargii joacă roluri importante și în controlul intern, în sprijinul regimului și al liderului suprem.

FARAJA servește funcțiile de poliție și ordine publică în interior.

Serviciile de informații contribuie la supravegherea și păstrarea securității interne. (CIA)

F. ANALIZA SWOT

Strengths (Puncte forte)	- <u>Resurse naturale bogate</u>: rezerve foarte mari de petrol și gaze naturale (printre cele mai mari din lume). - <u>Poziție geostrategică</u>: situat între Orientul Mijlociu, Asia Centrală și Asia de Sud; control indirect asupra Strâmtorii Hormuz. - <u>Populație numeroasă și educată</u>: forță de muncă relativ bine calificată, cu accent pe științe și inginerie. - <u>Capacități militare regionale</u>: influență prin forțe convenționale, rachete balistice și rețele de aliați regionali. - <u>Autonomie industrială parțială</u>: dezvoltare internă în domenii precum energie, armament, petrochimie.
--------------------------	--

Weaknesses (Puncte)	- <u>Sanctiuni internaționale severe</u>: limitează exporturile, investițiile străine și accesul la tehnologii moderne. - <u>Izolare diplomatică</u>: relații tensionate cu multe state occidentale și regionale. - <u>Economie vulnerabilă</u>: inflație ridicată, șomaj, deprecierea monedei. - <u>Dependență de sectorul energetic</u>: diversificare economică limitată. - <u>Probleme interne</u>: nemulțumiri sociale, restricții politice, migrația creierelor.
Opportunities (Oportunități)	- <u>Relaxarea sancțiunilor</u>: potențial major de creștere economică dacă relațiile externe se îmbunătățesc. - <u>Parteneriate cu state non-occidentale</u>: cooperare cu China, Rusia, India. - <u>Diversificare economică</u>: dezvoltarea sectoarelor non-petroliere (industrie, agricultură, IT). - <u>Rol regional extins</u>: posibilitatea de a deveni un hub energetic și comercial. - <u>Tineret numeros</u>: potențial pentru inovație și dezvoltare tehnologică.
Threats (Amenință)	- <u>Conflicte regionale</u>: tensiuni cu Israel, Arabia Saudită și SUA. - <u>Escaladarea sancțiunilor sau intervenții militare</u>. - <u>Instabilitate internă</u>: proteste sociale și tensiuni etnice. - <u>Fluctuații ale pretului petrolului</u>: impact direct asupra bugetului de stat. - <u>Presiune internațională asupra programului nuclear</u>.

G. MATRICEA GEOPOLITICĂ ȘI GEOSTRATEGICĂ A IRANULUI (2020–2025)

Mai jos aveți o „matrice geopolitică și geostrategică a Iranului”, construită pe o scară de **0–10** pe fiecare criteriu cerut, urmată de *concluzii sintetice* pentru fiecare dimensiune (analiză 2020-2025). Valorile **0–10** sunt estimative și relative la standarde internaționale (0 = foarte slab, 10 = excelent/puternic).

Criteriu	Scor (0–10)	Concluzie scurtă
Demografic	7	Populație încă tânără ~92–93 milioane, dar fertilitate în scădere și îmbătrânire demografică în perspectivă, presiuni sociale pe piața muncii. (Wikipedia)
Șomaj	5	Rată moderată spre ridicată, cu subocupare și tineri educați slab integrați pe piața muncii; presiuni structurale asupra calității locurilor de muncă. Piața muncii este afectată de rigidități, șomaj tineret ridicat și sub ocupație, iar economia lentă și sancțiunile restrâng oportunitățile de angajare. (Digi24)
Educație	6	Sistem universitar relativ extins, dar scădere în calitatea și relevanța internațională a cercetării din cauza izolării; necesită îmbunătățiri tehnologice. Iran are un sector universitar larg, dar izolat; producția științifică a crescut istoric, dar nivelul de specializare mondială rămâne moderat. (arXiv)
Economic	6	Economia este mare regional (~19-20 lea la PPP), dar lentă și vulnerabilă la sancțiuni și inflație; dependență semnificativă de petrol. Economia este mare, dar fragilă și dependentă de hidrocarburi, cu creștere inegală și probleme structurale cauzate de sancțiuni și inflație. (Wikipedia)
Industrial	6	Industriale variate (petrochimie, auto, farmaceutic), dar subdezvoltate față de potențialul resurselor; infrastructură cu unele blocaje. Sectorul industrial include activități strategice, dar avansul este limitat de accesul la tehnologie și investiții. (Wikipedia)
Tehnologic	5	Cercetare și dezvoltare sub media globală; investiții reduse, dar există nucleu academic și startup-uri locale. Există capacități

Criteriu	Scor (0–10)	Concluzie scurtă
		academice și sector IT local, însă investiții, regimuri restrictive de internet și accesul limitat la tehnologie avansată reduc competitivitatea reală în IA și cyber. (Wikipedia)
Inteligență Artificială (IA)	4	Adoptare timpurie limitată; cercetare poezii academice, dar ecosistem privat slab și reglementări restrictive de internet. (arXiv)
Cyber securitate / informatică	5	Capacități defensive și control intern puternice (Internet fărâmițat), dar vulnerabilități externe persistente și izolare tehnologică. (arXiv)
Pământuri rare & minerale strategice	6	Rezerve mari și diversificate (68 tipuri de minereuri) dar exploatare și valorificare limitate de infrastructură și sancțiuni. (Wikipedia)
Resurse minerale strategice	7	Rezerve semnificative de cupru, fier, zinc, uraniu (clasamente mondiale) dar subdezvoltate ca aport la exporturi nepetroliere. (Wikipedia)
Hidrocarburi (petrol/gaz)	9	Punctul forte major: rezervă globală critică de petrol și gaz, conferind Iranului putere economică și influență strategică ca membru OPEC și gigant energetic. A treia rezervă de petrol și a doua de gaz natural la nivel global, principal factor strategic economic. (Wikipedia)
Soft power	4	Soft power global redus: cultura persană este apreciată, dar influența globală este limitată de izolarea politică. Factori culturali tradiționali apreciați (literatură, istorie) nu sunt convertiți eficient în putere diplomatică. Influență culturală redusă global, dar cu rol regional prin media religioasă și diaspora; restricții interne reduc atractivitatea culturală.
Hard power	7	Forțe armate mari și doctrine strategice regionale puternice (rachete, proxy-uri), dar accesul tehnologic la armament de ultimă generație este restricționat de sancțiuni. Scorul reflectă potențialul industrial militar intern și proiecția regională. Forță militară semnificativă regional cu doctrină de proiecție prin proxy și rachete balistice, dar inferioară marilor puteri convenționale.
Militar	7	Forțe armate mari și diversificate; program de rachete avansat; armament relativ învechit dar modernizat intern.
Religios	8	Republica Islamică poziționează clericalismul ca reper de putere structurat și capacitate de mobilizare internă; influența externă prin culte și rețele ideologice este un avantaj geostrategic. Republica Islamică este un pol de putere šiit; clerul influențează politica internă și externă profund.
Cultură & civilizație	7	Civilizația persană este una dintre cele mai vechi continuu existente, cu contribuții majore ale culturii, literaturii, artei și științei în istorie; această moștenire conferă legitimitate identitară și soft power culturală. Civilizație cu moștenire milenară, poezie, arhitectură și tradiții influente; rol cultural regional notabil.
Media	6,18	

H. PROGNOZE GEOSTRATEGICE 2025-2035

1. Scenariu cronologic Iran: 5–10 ani

a. FAZA I: 2026–2027

- Stabilizare forțată și uzură socială. Evoluții-cheie:
 - Regimul reușește să **controleze protestele majore** prin:
 - represiune selectivă;
 - arestări țintite;
 - concesiile economice limitate (subvenții, creșteri salariale simbolice).
 - Economia rămâne fragilă:
 - inflație persistentă;
 - investiții străine minime;
 - dependență accentuată de China și Rusia.
 - Protestele nu dispar, ci devin:
 - mai **fragmentate**;
 - mai **locale** (muncitori, profesori, pensionari).
- Concluzie fază I: Regimul supraviețuiește, dar *legitimitatea sa se erodează constant*.

b. FAZA II: 2027–2029

- Fragmentare internă și începutul reformelor defensive. Evoluții-cheie:
 - Apar **tensiuni în interiorul elitei**:
 - cler pragmatic vs. aripa dură;
 - birocrăție civilă vs. structuri de securitate.
 - Se inițiază **reforme limitate**:
 - relaxări sociale punctuale;
 - reforme economice parțiale;
 - semnale de negociere internațională (dosar nuclear, sancțiuni).
 - Generația tânără devine dominantă demografic și mai greu de controlat.
 - Protestele se transformă în:
 - greve;
 - boicot economic;
 - rezistență civică discretă.
- Concluzie fază II: Sistemul intră într-o *criză de adaptare*, nu de colaps.

c. FAZA III: 2029–2031

- Moment critic – bifurcație istorică. Aceasta este perioada decisivă și va trebui să acordăm atenție le cele două scenarii posibile:

□ **Scenariul A – Reformă controlată (probabilitate medie)**

- Conducerea acceptă:
 - reforme politice limitate;
 - alegeri mai competitive;
 - reducerea rolului structurilor religioase în guvernare.
- Sancțiuni parțial ridicate → relansare economică modestă.
- Protestele scad în intensitate.

Iranul devine un regim semi-autorit dar stabil, similar unor state asiatice.

□ **Scenariul B – Ruptură de sistem (probabilitate în creștere)**

- O criză majoră declanșatoare:
 - colaps economic;
 - moarte/înlocuire lider-cheie;
 - scindare în forțele de securitate.
- Protestele se unifică la nivel național.
- Apar structuri alternative de coordonare civilă.

Începe tranziția politică, dar cu risc ridicat de instabilitate.

d. FAZA IV: 2031–2033

- Tranziție sau reconfigurare autoritară. Dacă se merge pe Scenariul A (reformă):
 - Iranul:
 - se reintegrează treptat în economia globală;
 - stabilizează moneda;
 - reduce migrația creierelor.
 - Regimul rămâne, dar profund modificat.
- Dacă se merge pe Scenariul B (schimbare de regim):
 - Perioadă de:
 - instabilitate politică;
 - confruntări limitate;
 - negociere a noii ordini constituționale.
 - Rol crucial al armatei și al tehnocraților.
 - Comunitatea internațională sprijină condiționat.

e. FAZA V: 2033–2035

- Consolidare sau eșec
- **Tranziție reușită:**
 - Apar:
 - instituții mai reprezentative;
 - relansare economică accelerată;
 - politică externă normalizată.
 - Iran devine un actor regional stabil.
- **Tranziție eșuată:**
 - Instabilitate cronică.
 - Fragmentare regională.
 - Revenire la autoritarism dur.
- **Concluzie (2026–2035)**
 - Schimbarea nu va fi rapidă, ci cumulativă.
 - Cea mai probabilă evoluție: reformă lentă + presiune constantă.
 - Schimbarea de regim este posibilă, dar:
 - mai probabil după 2030;
 - dependentă de elite, nu doar de stradă.

I. CONCLUZII GENERALE

1. Situația de fapt – proteste și controlul teritoriilor

a. Extinderea protestelor

- Protestele au început la **sfârșitul lunii decembrie 2025**, determinată în principal de **criza economică severă**, deprecierea monedei, inflația și dificultățile de trai ale populației. Demonstrațiile s-au răspândit în **majoritatea provinciilor și orașelor importante**, de la **Teheran, Isfahan, Mashhad, Shiraz, Yazd până în regiuni vestice precum Kermanshah**. ([Wikipedia](#))
- Au fost raportate proteste și în orașe mai mici sau cartiere urbane, inclusiv **locuri simbolice precum piața bazarului din Teheran**. ([Al Jazeera](#))

b. Controlul protestatarilor

- Nu există dovezi publicate credibile că protestatarii **au preluat controlul permanent asupra unor orașe sau teritorii extinse** similar cu o administrație paralelă. Majoritatea protestelor au avut loc sub forma de demonstrații, greve și ocupări temporare ale străzilor sau piețelor, iar securitatea statului își menține controlul instituțional.
- În unele relatări neoficiale sau neconfirmate se menționează confruntări urbane și “bătălii de stradă” în orașe precum **Qom**, un bastion religios al regimului, dar acestea nu au dus la un control stabilit al autorităților locale de către protestatari. ([Reddit](#))

Protestele sunt larg răspândite, dar nu există administrații alternative stabile controlate de protestatari; tabăra guvernului încă își menține controlul formal asupra orașelor și infrastructurii statale.

2. Probleme sociale-cheie în originea protestelor

a. Criza economică: Inflația ridicată, deprecierea rapidă a monedei, costul ridicat al vieții și lipsa puterii de cumpărare sunt factori declanșatori principali. ([Wikipedia](#))

b. Condiții de muncă și inechități: Proteste anterioare din 2025 (de exemplu, cele ale brutariilor, agricultorilor, pensionarilor sau lucrătorilor energetici) au arătat nemulțumiri profunde legate de **salarii neplătite, pensii insuficiente, lipsă de apă și electricitate, și corupție larg răspândită.** ([Wikipedia](#))

c. Nemulțumiri politice și cereri de libertăți: Pe lângă revendicările economice, protestele au evoluat rapid și spre critici politice ale conducerii și cereri de reforme democratice sau chiar demisia anumitor lideri. ([Wikipedia](#))

d. Violente și represalii

- Răspunsul guvernului a fost **extrem de dur**, inclusiv folosirea de forță letală asupra protestatarilor și asupra unor trecători neimplicați, potrivit mai multor surse internaționale privind încălcările drepturilor omului. ([Reuters](#))
- Numeroase arestări, inclusiv abuzuri în detenție, au fost documentate. ([The Guardian](#))
- Autoritățile au impus **blackout al internetului la nivel național** pentru a încetini organizarea și schimbul de informații. ([Wikipedia](#))
- Protestele **nu controlează statul**, dar:
 - subminează legitimitatea;
 - cresc costurile menținerii regimului;
 - accelerează fragmentarea internă.
- Ele sunt **mai eficiente ca proces de uzură**, nu ca instrument imediat de schimbare.

3. Concluzii privind rezolvarea problemelor sociale și protestelor

a. Răspuns economic durabil

Pe termen lung, nevoile principale includ:

- Reducerea inflației și stabilizarea monedei.
- Măsuri social-economice directe (sprijin pentru venituri, locuri de muncă, politici anti-sărăcie).
- Combaterea corupției în sectoarele publice și economice.
- Evoluția viitoare depinde decisiv de **comportamentul elitelor de putere** (religioase, militare, economice), nu doar de amploarea protestelor.

Fără îmbunătățiri reale în nivelul de trai, nemulțumirile vor rămâne fundamentale și vor reapărea periodic.

b. Reformă politică și deschidere comunicativă

Pentru a calma tensiunile, autoritățile ar putea lua în considerare:

- Dialog cu reprezentanții societății civile și ai protestatarilor.
- Reformarea mecanismelor de arbitraj social și instituțiilor care răspund de justiție și transparență.
- Oprea represiei și asigurarea protecției drepturilor fundamentale.
- **Redresarea Iranului este posibilă doar prin schimbări structurale**, nu prin măsuri temporare sau represiune.
- **Schimbarea de regim nu este inevitabilă pe termen scurt, dar presiunea cumulativă economică, socială și generațională erodează treptat stabilitatea sistemului actual**

Fără un minim de încredere reciprocă, violența de stradă și represiunea vor escalada.

c. Rolul comunității internaționale

Agențiile pentru drepturile omului și guvernele externe pot:

- Insista pe încetarea violenței și respectarea standardelor internaționale privind drepturile omului.

- Oferi sprijin neutru pentru mediere și dialog.

Intervențiile externe directe (militare sau politice) riscă să agraveze situația dacă nu sunt coordonate cu priorități locale autentice. (Eurasia Review)

d. Evoluții posibile pentru redresarea Iranului

- Redresare limitată, fără schimbare de regim (scenariul cel mai probabil pe termen scurt)

Caracteristici:

- Ajustări economice parțiale (subvenții, control al prețurilor, sprijin social punctual).
- Represiune combinată cu concesi minore.
- Menținerea structurii teocratice.

Concluzie:

- Poate stabiliza temporar situația.
- Nu rezolvă cauzele profunde → protestele vor reapărea ciclic.
- Este un ***scenariu de amânare***, nu de soluționare.

- Redresare prin reformă internă controlată (scenariu mediu, dificil)

Caracteristici:

- Reformarea unor instituții-cheie (justiție, economie, administrație).
- Relaxarea controlului social și politic.
- Reintegrare parțială în economia globală (ridicarea graduală a sancțiunilor).

Condiție esențială:

- Acceptarea reformei de către o parte semnificativă a elitei regimului.

Concluzie:

- Ar permite ***redresare economică reală*** și reducerea tensiunilor.
- Risc mare de blocaj intern din partea facțiunilor conservatoare.
- Istoric, acest scenariu a fost ***rar și incomplet*** în Iran.

- Redresare prin schimbare de regim (scenariu pe termen mediu–lung)

Caracteristici:

- Prăbușire sau fragmentare a autorității centrale.
- Apariția unui nou sistem politic (republică seculară, regim mixt sau tranziție).
- Reconfigurare completă a politicii externe și interne.

Concluzie:

- Ar permite cea mai profundă redresare pe termen lung.
- Pe termen scurt ar fi ***extrem de instabil*** (risc de haos, conflicte interne).
- Succesul depinde de:
 - existența unei conduceri alternative credibile;
 - evitarea militarizării tranziției;
 - menținerea unității teritoriale.

- Evoluții privind schimbarea de regim

Factori care cresc probabilitatea schimbării de regim

- Colaps economic sever și prelungit.
- Rupturi în aparatul de securitate.
- Pierderea sprijinului popular inclusiv în zonele tradițional loiale.
- Presiune demografică (tineri educați, urbani, conectați global).

Factori care reduc probabilitatea schimbării de regim

- Coeziunea forțelor de securitate.
- Lipsa unei opoziții unite și organizate.
- Naționalismul defensiv alimentat de presiuni externe.
- Controlul informațional și instituțional.

Schimbarea de regim în Iran este mai probabilă prin eroziune lentă decât prin revoluție bruscă.

